

Meten om te weten waarom iets (niet) werkt: samen betekenisvol aan de slag met schooldata

artevelde
hogeschool

**Leer
punt**

Leerpunt?

Wat?
Wie?
Waarom?
Hoe?

Leerpunt: Wat?

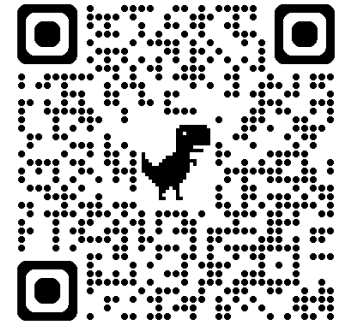

Onafhankelijk kenniscentrum

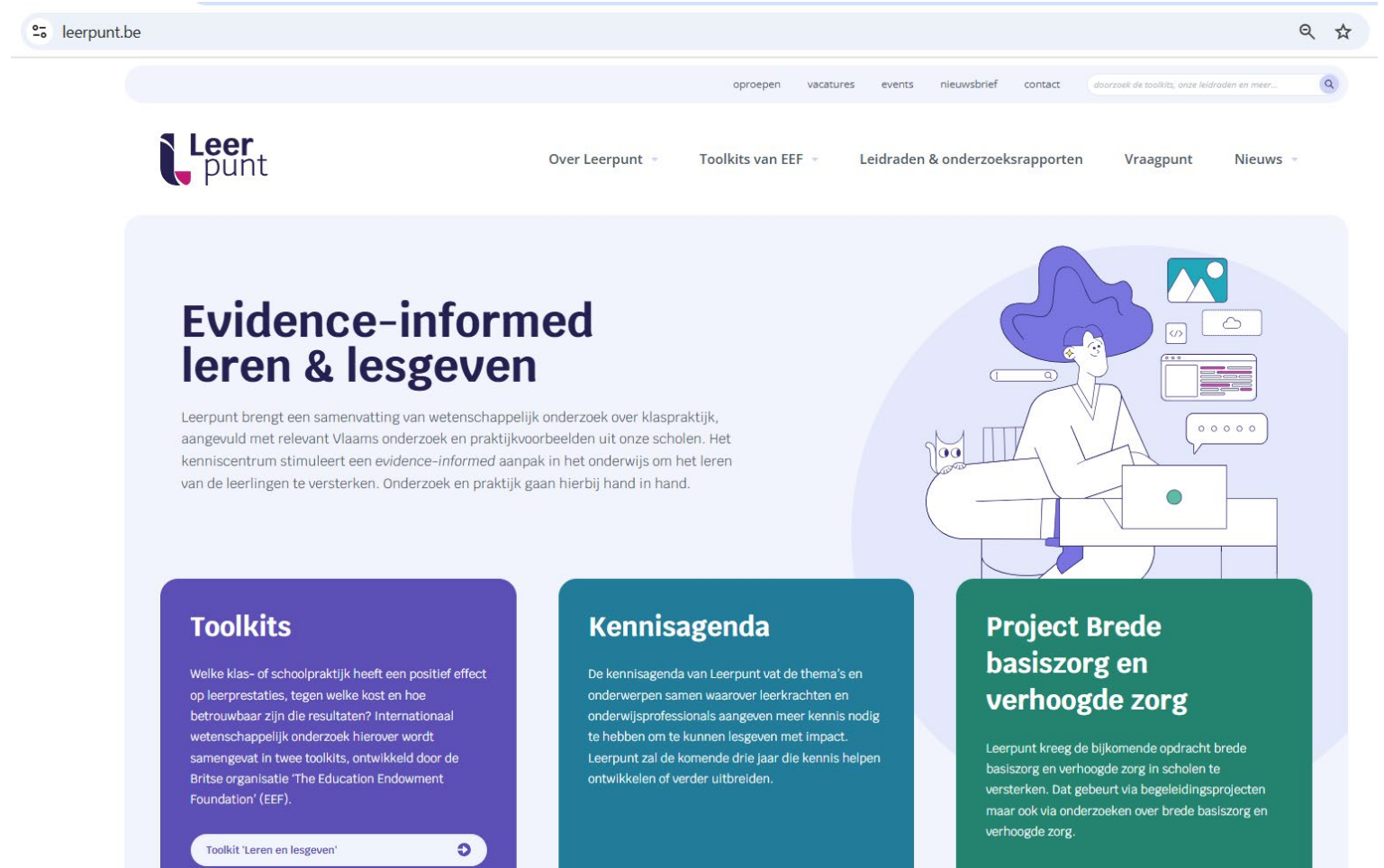
- Een didactische kennisbasis ontwikkelen
- Evidence-informed aanpak stimuleren
- Co-creatie

www.leerpunt.be

www.leerpunt.be/nieuwsbrief

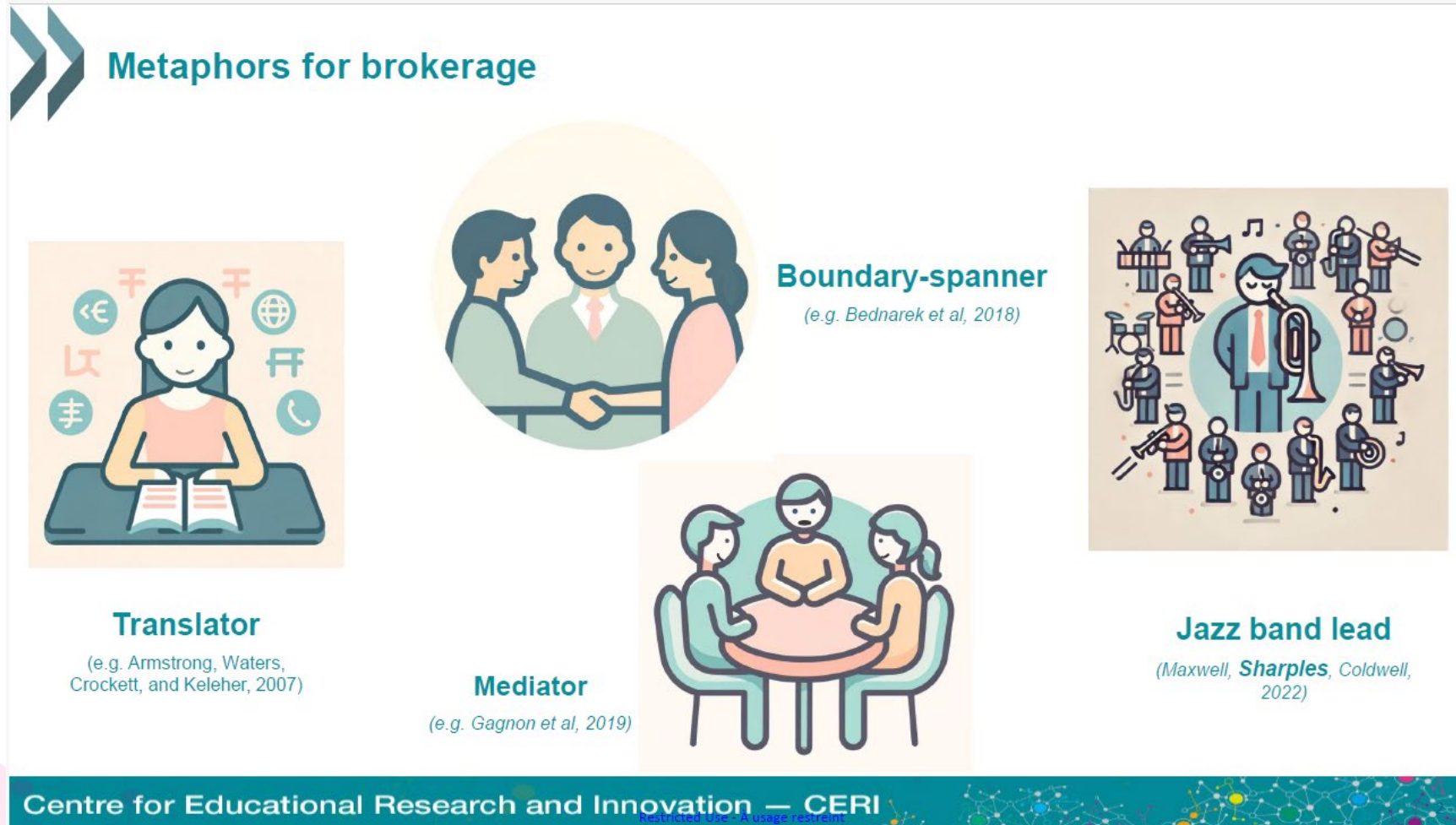
Onze website

Doelpubliek

- (Student-) Leerkrachten kleuter; lager, secundair
- Ondersteuners
- CLB-medewerkers
- Pedagogisch begeleiders, schoolontwikkelaars
- Lerarenopleiders

Rol?

Wie?

Organogram Leerpunt

Hoe?

De opdracht van Leerpunt

1. Kennisbasis ontwikkelen

Leerpunt verzamelt wat werkt op vlak van didactisch handelen, rekening houdend met diverse contexten en leermiddelen. Deze kennisbasis is wetenschappelijk onderbouwd en vlot toegankelijk voor het hele onderwijsveld.

2. Klaspraktijk ondersteunen

Door de kennisbasis te vertalen naar de klas- en schoolpraktijk, hebben leerkrachten, pedagogisch begeleiders en lerarenopleiders toegang tot de wetenschappelijke kennis die hun pedagogisch-didactisch handelen kan ondersteunen.

3. Kennis communiceren, verspreiden & valoriseren

Leerpunt zorgt ervoor dat de wetenschappelijke kennis over effectieve klaspraktijk toegankelijk is, zowel praktisch (op een gratis website) als inhoudelijk (via helder taalgebruik). Via gerichte externe communicatie raakt de kennis zoveel mogelijk bekend en verspreid bij de leerkrachten. Tot slot zal Leerpunt ook zorgen voor een valorisatie van bestaande kennis, door deze te laten omzetten naar materialen en producten die bruikbaar zijn in een klas- of lescontext.

4. Gebruik kennis ondersteunen en stimuleren

De kennis over effectieve didactiek moet bij leraren (teams) worden ondersteund en gestimuleerd, met respect voor de eigen pedagogische projecten. Ook moet er aandacht zijn voor het versterken van het reflecterend en onderzoekend handelen van de leraren.

1. Kennisbasis ontwikkelen

Leerpunt verzamelt wat werkt op vlak van didactisch handelen, rekening houdend met diverse contexten en leermiddelen. Deze kennisbasis is wetenschappelijk onderbouwd en vlot toegankelijk voor het hele onderwijsveld.

- Toekomstgericht naar een kennisagenda
- In drie fases naar een kennisagenda
- Stap voor stap richting evidence-informed onderwijs

2. Klaspraktijk ondersteunen

Door de kennisbasis te vertalen naar de klas- en schoolpraktijk, hebben leerkrachten, pedagogisch begeleiders en lerarenopleiders toegang tot de wetenschappelijke kennis die hun pedagogisch-didactisch handelen kan ondersteunen.

3. Kennis communiceren, verspreiden & valoriseren

Leerpunt zorgt ervoor dat de wetenschappelijke kennis over effectieve klaspraktijk toegankelijk is, zowel praktisch (op een gratis website) als inhoudelijk (via helder taalgebruik). Via gerichte externe communicatie raakt de kennis zoveel mogelijk bekend en verspreid bij de leerkrachten. Tot slot zal Leerpunt ook zorgen voor een valorisatie van bestaande kennis, door deze te laten omzetten naar materialen en producten die bruikbaar zijn in een klas- of lescontext.

Toolkit

Klas- of schoolpraktijken en hun effect op leerprestaties?

- hoe effectief?
- welke kost?
- hoe betrouwbaar?

Leidraden

Praktische gids voor bepaalde interventies op de klasvloer

Ondersteunende materialen

- (Wetenschappelijke) literatuur
- Valorisatieproducten uit onderzoek
- Praktijkverhalen

4. Gebruik kennis ondersteunen en stimuleren

De kennis over effectieve didactiek moet bij leraren(teams) worden ondersteund en gestimuleerd, met respect voor de eigen pedagogische projecten. Ook moet er aandacht zijn voor het versterken van het reflecterend en onderzoekend handelen van de leraren.

Evidence-informed werken: hoe & wat?

1. Identificeer onderwijsbehoefte leerling of ondersteuningsbehoefte of kennisnood bij onderwijsprofessionals of het team
2. Stel het didactisch handelen in vraag en verander dit handelen op basis van verschillende evidentiebronnen
3. Ontwikkelen of toepassen van een onderzoekende en reflectieve houding door kritisch te zijn over bronnen en betrouwbare meet- en evaluatie-instrumenten te gebruiken
4. Cyclus van reflectie en evaluatie van succesfactoren, belemmerende factoren en groeikansen van evidence-informed werken
5. Professionele en gedeelde leercultuur op school
6. Ondersteuning evidence-informed werken door beleid op school
7. Visie rond evidence-informed werken gedragen door het hele team
8. Vrijmaken tijd, ruimte en middelen om evidence-informed te werken
9. Verbindingen leggen

Om dit alles te realiseren:

Oproepen

Wanneer Leerpunt een project, review of onderzoek uitschrijft, wordt er een oproep gelanceerd zodat geïnteresseerde partijen kunnen intekenen en een voorstel doen voor deze opdracht. In het archief kan je de status van de projecten en onderzoeken opvolgen.

OVERHEIDSopdrachten

Leidraden
Hertaling NRO
Hertaling EEF
Nieuwe leidraden

Kader Evidence-
informed werken

Om dit alles te realiseren:

Oproepen

Wanneer Leerpunt een project, review of onderzoek uitschrijft, wordt er een oproep gelanceerd zodat geïnteresseerde partijen kunnen intekenen en een voorstel doen voor deze opdracht. In het archief kan je de status van de projecten en onderzoeken opvolgen.

FinancieringsPROJECTEN

Implementatieprojecten

Valorisatieprojecten

Implementatieprojecten

Gedetailleerd overzicht

- Taalcompetente leerlingen door een EI talenbeleid
- PLG als hefboom voor ZRL
- Schoolbrede leercultuur
- MEER taligheid voor kleuters
- College leper leert! Leerstrategieën
- Leid het leren: formatief handelen
- EI gedragsbeleid
- Meer effectieve leertijd
- EEF effectief wetenschapsonderwijs
- kWIK-project: wiskunde bij kleuters
- Samen bouwen aan excellent onderwijs
- Eigenaarschap en ZRL basisonderwijs
- Positief klasklimaat in B-stroom
- EI en vroegtijdig schoolverlaten
- Waar is het zebrapad?
- **Meten, om te weten**
- ELIAS, curriculumdenken

Vinger aan de pols...

Vraagpunt

Leerpunt is er voor de leerkrachten. Heb jij een vraag, probleem of situatie en wil je die graag voorleggen? Laat het ons weten door het formulier in te vullen. Deze vragen kunnen bijdragen aan de lijst van thema's die Leerpunt zal laten onderzoeken.

Meten om te weten waarom iets (niet) werkt: samen betekenisvol aan de slag met schooldata

artevelde
hogeschool

**Leer
punt**

Welke data *kan* je gebruiken?

Bron: Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Beschikbare databronnen

Dataloep
publiek

AgODi

Onderwijskiezer

Dataloep privé/
databundels

Gemeente-
rapporten (1)(2)

Inspectierapport

Datawijzer
ba so buo

Provincie in
cijfers

Gestandaardiseerde toetsen

IDP
Q-platform

Peilingen

Paralleltoets

Evaluatiebox

LVS

Vlaamse Toetsen

Dia-toetsen

Koala

SALTO/TAL/...

Interne data van de school

Evaluaties en
attesten

Data leerlingen-
begeleiding

Data profes-
sionalisering

Afwezigheden

Ouder- en
leerlingcontact

Inspraakorganen

Klasobservaties

Onbetaalde
rekeningen

...

Bevragingen en zelfevaluatie-instrumenten

Beleidsvoerend
Vermogen

Welbevinden

VSK
Feedbacktool

Sterk
schoolbestuur

Burgerschaps-
kompas

VAD leerlingen-
bevraging

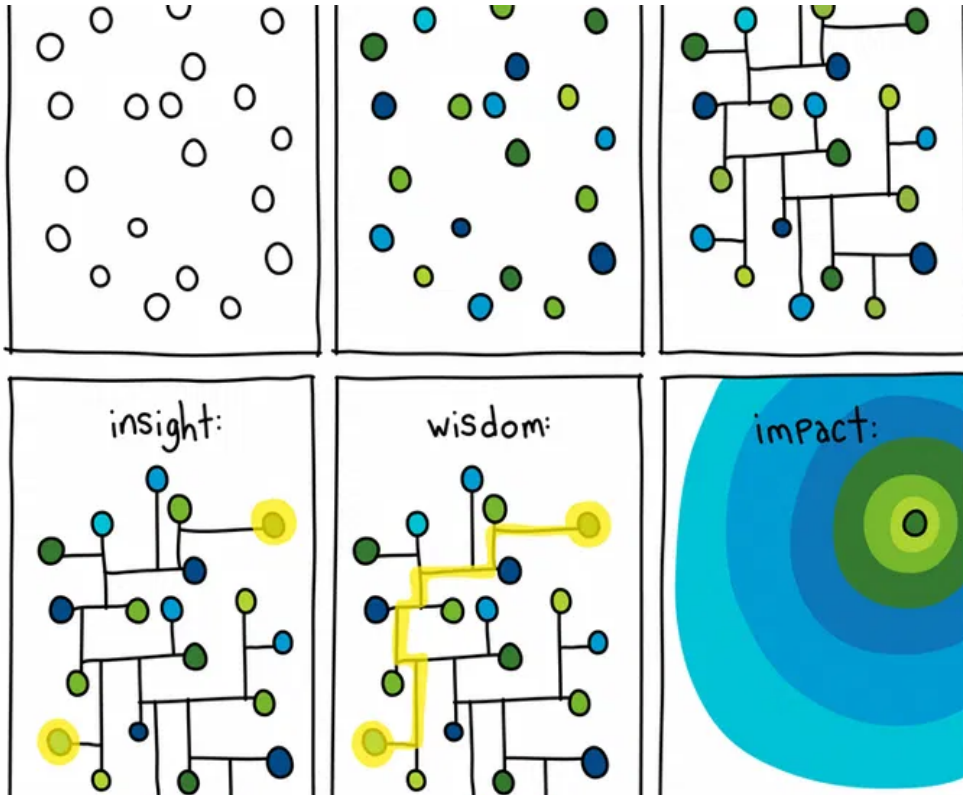
WellBe

Appwel

...

Het begrip '**datagebruik**' wordt **procesmatig** en ruim gedefinieerd,
nl. als data verzamelen, data beheren, de kwaliteit ervan beoordelen, data analyseren en interpreteren
om het onderwijs in de school te **verbeteren** of te **borgen** (Schenke & Meijer, 2018).

Van Data naar Actie

Noticing, Reasoning, Acting

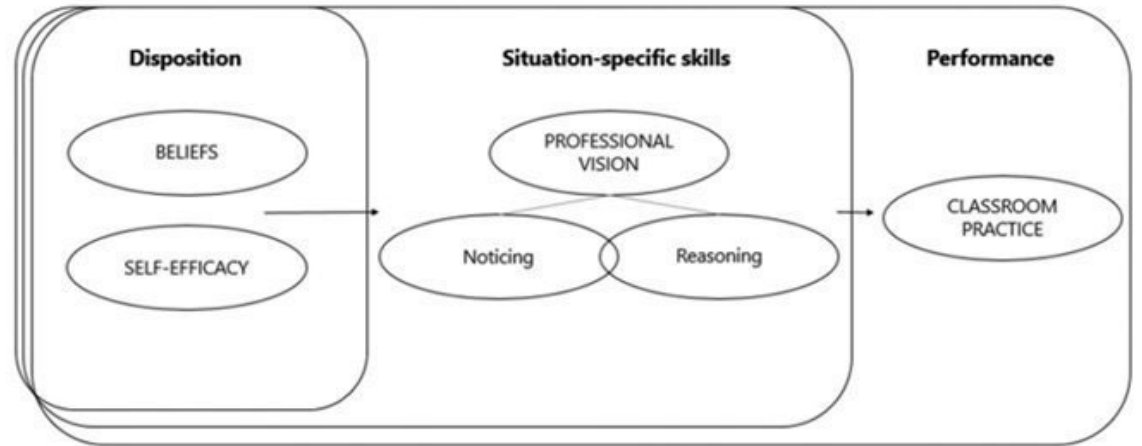

Figure 1. Model of competence as a continuum based on Blömeke et al. (2015) adjusted with respect to the specific constructs of this study.

Van Data naar Actie

Een cyclisch en systematisch proces

Bron: ONDERZOEKSMATIG LEIDINGGEVEN Meta Kruger

Noticing, Reasoning, Acting

SCHOOLDATA: WAT DOE JE MET AL DIE CIJFERS?

"We zullen het eens bekijken."

Datateams

→ Praktijkonderzoek

Casus

UNIVERSITEIT
GENT

artevelde
hogeschool

Visie op onderwijsprofessional vanuit de Arteveldehogeschool

De leraar **onderzoekt de eigen onderwijspraktijk** en beweegt mee op de noden van de leerlingen, de collega's en het schoolteam. De leraar durft zaken in vraag te stellen en kan **kritisch constructief** meedenken. Hij is en maakt nieuwsgierig. Hij blijft verwonderd. De leraar neemt een onderzoekende houding aan (is nieuwsgierig, perspectiefwissel, willen vernieuwen...) en durft **evidence-based** te experimenteren.

Datageletterdheid is hierbij een belangrijke vaardigheid: de leraar weet (school-, klas-, leerlingen-) data te lezen, te interpreteren, te verwerken en te gebruiken om het leerproces van de leerlingen te optimaliseren en/of het beleid op school in beweging te zetten. Ervaren leraren groeien hier nog verder in door en **onderzoeken de gezamenlijke onderwijspraktijk**.

Vertaling naar gedragsindicatoren

- De student beoordeelt de betrouwbaarheid van **databronnen**, **informatie en digitale inhoud**.
- De student verzamelt doordacht **data** via onderzoeksmethoden die **bruikbare, betrouwbare en valide informatie** opleveren om de **onderzoeksvragen** te kunnen beantwoorden.
- De student **analyseert de verzamelde data** en trekt onderbouwde **conclusies**.

Vanuit een nieuwsgierige grondhouding is de startklare leraar erop gericht bronnen te consulteren en data te interpreteren om zijn praktijk bij te stellen.

Koppeling met de leerlijn Praktijkonderzoek

01

ALGEMENE CURSUS INFORMATIE- VAARDIGHEDEN

[Zoekvraag formuleren >](#)
[Soorten informatiebronnen >](#)
[Zoeken in de mediatheek >](#)
[Zoeken op het internet >](#)
[Kritisch denken >](#)
[Bronnen vermelden >](#)
[Veilig surfen >](#)

[English >](#)

[Word 'spel-wijzer' >](#)

[Alles over APA >](#)

[Databanken thuis
raadplegen >](#)

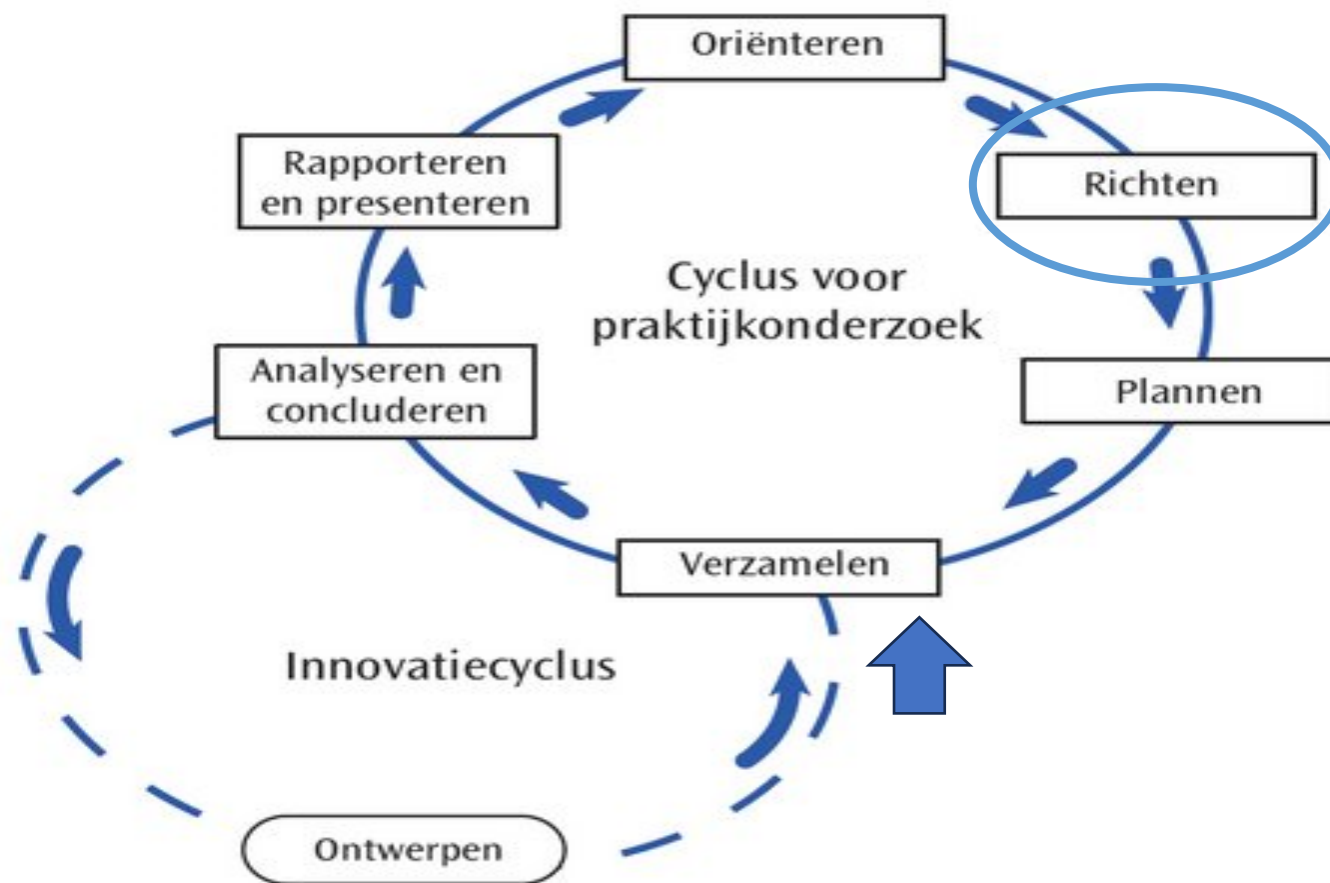
[Snel naar de
CRAAP-test >](#)

[ChatGPT en AI >](#)

Oriënteren: een onderzoekende houding (Brugginck & Harinck, 2012)

9 GENERIEKE KENMERKEN	
Nieuwsgierigheid	
Afstand van routines	Welk kenmerk heeft jou geholpen de voorbije week?
Kritisch zijn	
Willen doorgronden	
Oordeel uitstellen	
Gerichtheid op bronnen	
Gerichtheid op nauwkeurigheid	
Willen delen met anderen	
Perspectief wisselen	

Data-geïnformeerde leerinhouden

- Link met **Brede Basiszorg en Verhoogde Zorg** (bijv. volgsystemen en toetsresultaten)
- Link naar **Evalueren**: verantwoordelijkheid van **alle leraren**
Leraar lager onderwijs: formatief en summatief evalueren
Leraar secundair onderwijs: sleutelcompetenties
- Link naar **Digitale competenties** (bijv. Smartschool, Tableau Reader)

Verwachtingen bij ons Leerpunt project

Datateams

Dialogvoering

Multiperspectiviteit

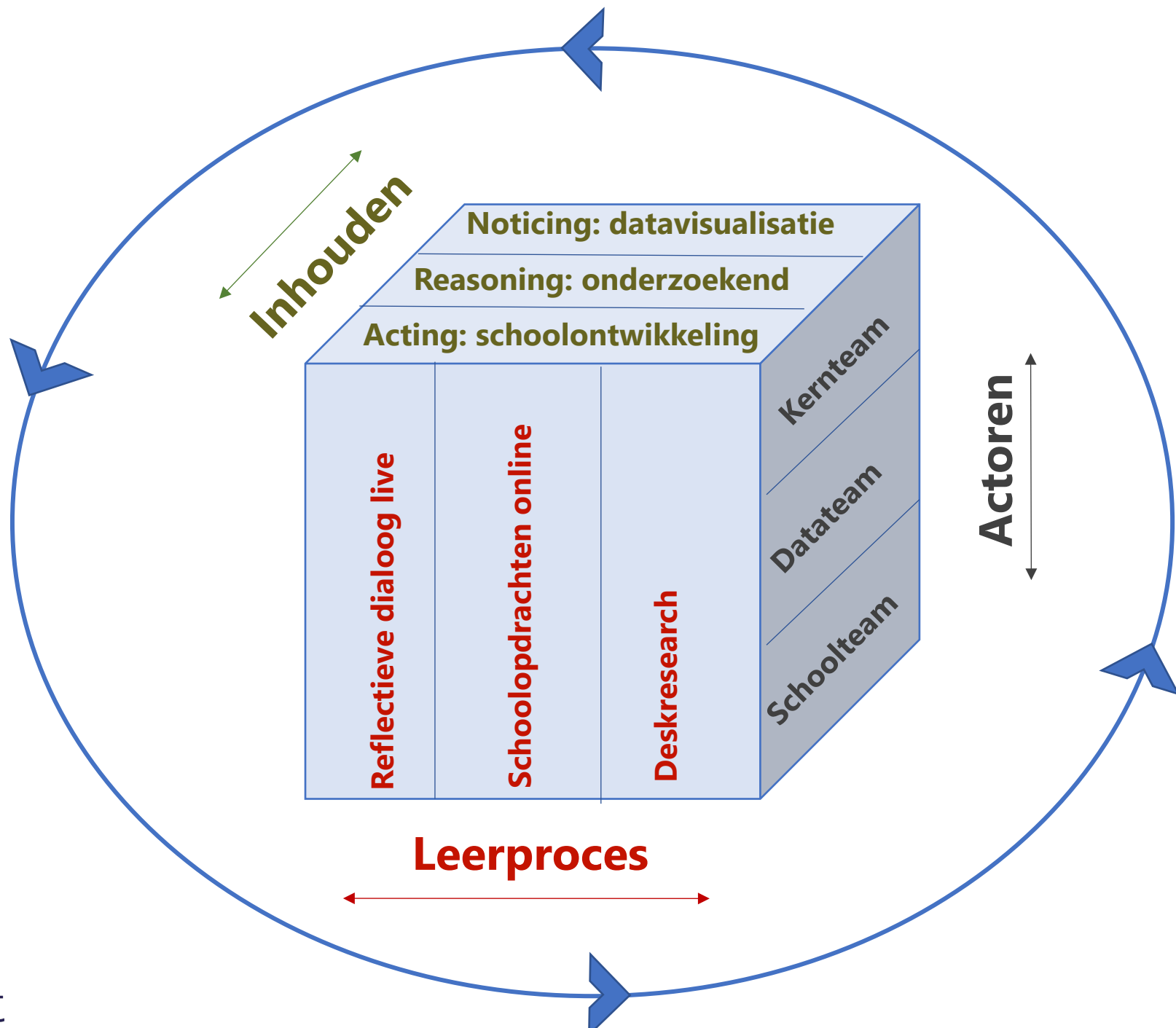
**Collectieve
betekenisgeving**

Praktijkonderzoekend

datatraject waarbij de betrokken schoolleiders uit het basis- en secundair onderwijs aan de slag gaan met een datateam in eigen schoolcontext. De 16 datateams leren data in te zetten om het leerproces van de leerlingen te optimaliseren. Daartoe worden de nodige kennis, vaardigheden en omkadering geboden, zodat toets- en leerresultaten inzicht kunnen bieden in wat werkt en wat bijgestuurd dient te worden.

Aanvrager	Arteveldehogeschool, Samen leren en school ontwikkelen
Projectleider	Marijke De Smet
Thema's	Data-geïnformeerd werken en collectief leren

VERDUURZAMEN

INTEGREREN

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Vlaamse toetsen: instellingsfeedback

111111

Alle vestigingsplaatsen

Schooljaar 2023-2024

F

Wat wil je graag te weten komen?

Hulp: ?

Startpagina

Feedback instelling

Feedback leerlingengroep

Toetsgegevens

Hoeveel van onze leerlingen bereiken de eindtermen? ▶

Welk vaardigheidsniveau bereiken onze leerlingen? ▶

Hoe doet onze instelling het in vergelijking met andere instellingen?

Wat zijn de toetsgegevens van onze instelling?

Hoefkens Amber

Hoefkens Amber

Van noticing naar reasoning

Normgericht werken: gelijkenissen en afwijkingen in vaardigheidsniveaus in 2A-stroom t.o.v. Vlaanderen

Leesbegrip:

Relatieve aantallen bij vaardigheidsniveaus leesbegrip:

Vaardigheidsniveau	E	D	C	B	A
Eigen instelling	9%	0%	32%	45%	14%
Vlaanderen	6%	6%	22%	34%	33%

Significanties:

- Alles concentreert zich rond soortgelijk niveau (C+B)
- A+B bij ons is bijna gelijk als A+B in Vlaanderen
- Veel minder leerlingen halen niveau A (Vlaanderen)

Pluimen:

- Enerzijds hebben we de indruk dat we een zwakke instroom hebben (onze instelling wordt aanzien als “zwakker” want het is TSO), dat deze leerlingen weinig doen wat ze moeten doen (gericht studeren - motivatie), maar anderzijds merken we wel dat de resultaten van 59% leerlingen boven de lat liggen: we bereiken wel iets.
- We werken al jaren vanuit GOK aan taalvaardigheid, dit levert blijkbaar wel resultaten op.

Knipperlichten:

- Kan het zijn dat de sterkere leerlingen niet genoeg uitgedaagd worden?

OZV: Hoe kunnen we leerlingen aanleren om informatie uit een tekst samen te brengen tot 1 hoofdgedachte?

VAARDIGHEIDSNIVEAUS				
Nederlands Leesbegrip				
Schooljaar 2023-2024 2de leerjaar secundair onderwijs A-stroom				
De resultaten van de toetsen worden uitgedrukt in vaardigheidsniveaus. - Een vaardigheidsniveau beschrijft wat leerlingen kennen en kunnen voor een thema. - Er zijn 5 vaardigheidsniveaus: van E (laagste) tot en met A (hoogste). Elke omschrijving start met "Een leerling kan meestal". - Een leerling behaalt een specifiek vaardigheidsniveau en kan meestal wat omschreven wordt, maar niet altijd. - Vergelijk het met een hoogspringer die meestal over een hoogte van 2 meter springt, maar daar niet bij elke poging in slaagt. - Op individueel leerlingniveau is het dus niet mogelijk om met 100% zekerheid te stellen dat alle aspecten binnen dat vaardigheidsniveau (altijd) door elke leerling worden behaald. Vanaf vaardigheidsniveau C is het woord "ook" toegevoegd. - Leerlingen kennen en kunnen (voor het grootste deel) wat omschreven wordt in het behaalde vaardigheidsniveau, maar ook wat omschreven werd in de voorgaande vaardigheidsniveaus.				
E	D	C	B	A
Een leerling beheerst nog niet alle deelaspecten van vaardigheidsniveau D.	Een leerling kan meestal: - beperkte, expliciet vermelde informatie terugvinden op een of meerdere plaatsen in een tekst. - de hoofdgedachte of het onderwerp bepalen als die expliciet in een tekst aanwezig zijn.	Een leerling kan meestal ook : - meer uitgebreide, expliciet vermelde informatie terugvinden op een of meerdere plaatsen in een tekst. - bepalen waarom de schrijver de tekst schreef of voor wie de tekst geschikt is. - bepalen welke extra informatie relevant is voor de tekst.	Een leerling kan meestal ook : - informatie afleiden op woord-, woordgroep-, zins- of tekstoniveau als die minder expliciet in een tekst aanwezig is. - verschillende stukken informatie uit een tekst samenbrengen en eenvoudige gevolgtrekkingen maken. - de hoofdgedachte bepalen als die minder expliciet in een tekst aanwezig is.	Een leerling kan meestal ook : - informatie afleiden op zins- of tekstoniveau als die niet expliciet of niet opvallend in een tekst aanwezig is. - verschillende stukken informatie interpreteren om te beoordelen voor wie een tekst geschikt is. - verschillende stukken informatie interpreteren om te beoordelen welke extra informatie relevant is voor de tekst. - verschillende stukken informatie interpreteren en vergelijken om die te beoordelen of om gevolgtrekkingen te maken.

Onderzoeksvragen: voorbeelden

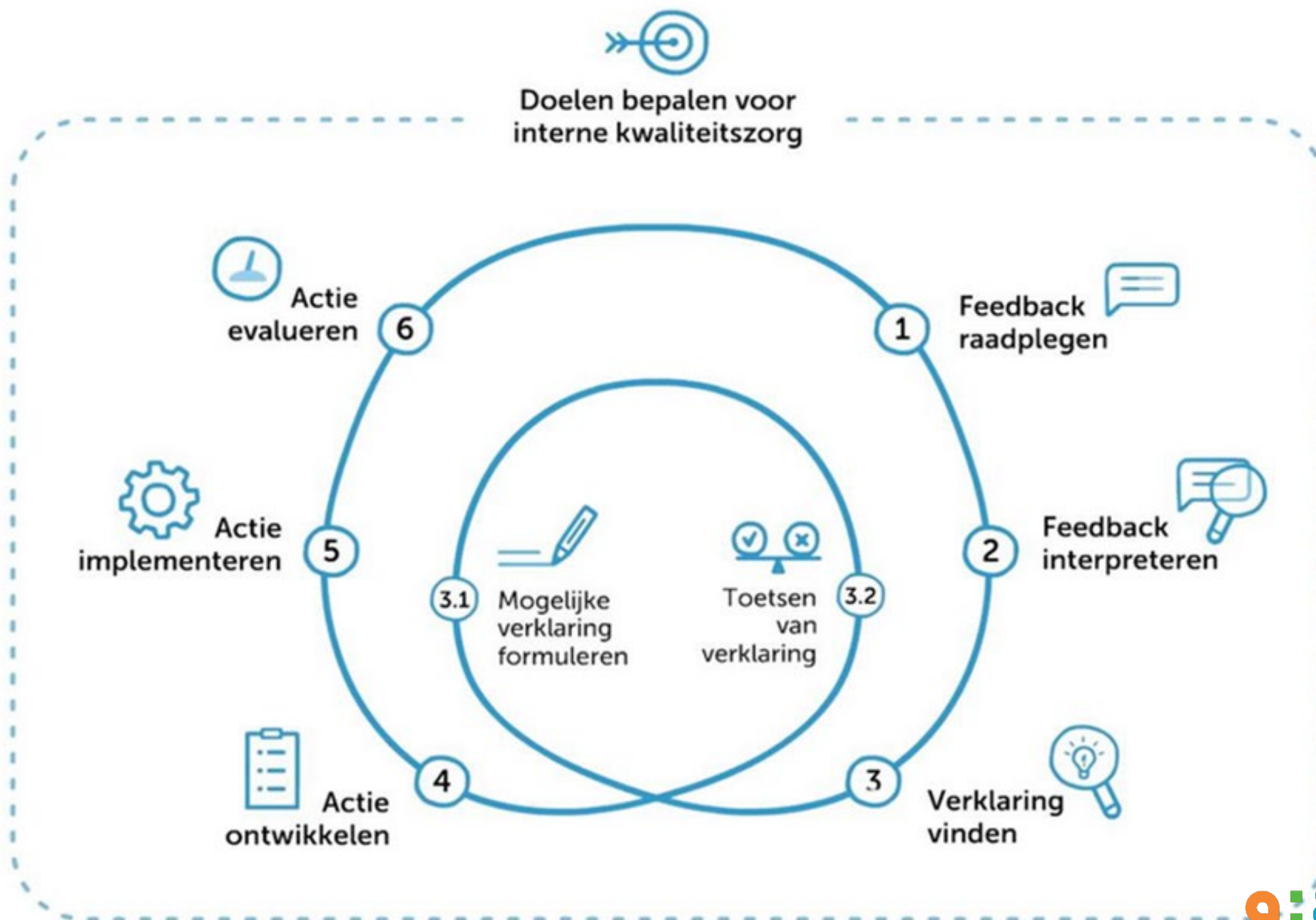
1. Hoe scoren leerlingen uit 2B op de breedtethema's van de Vlaamse Toetsen in vergelijking met referentiescholen?
2. Hoe wordt er op school (eigen context) omgegaan met het oplossen van wiskundige problemen?
3. Hoe kunnen de Vlaamse toetsen helpen bij de indeling van leerlingen in de 'remediëring' voor Wiskunde?
4. Waarom hadden we de vergelijkbare resultaten met Vlaanderen op toetsitem X ook zo verwacht?

Leerresultaten van ons Leerpunt project

1. Leerkrachten benaderen **urgentie** rond datagebruik positief in functie van hun praktijk.
2. Leerkrachten worden zich bewust van de mogelijkheden van data-geïnformeerd werken voor het optimaal leren van leerlingen (**noticing**).
3. Leerkrachten zijn in staat praktijkonderzoekend te redeneren over de mogelijkheden van schooldata (**reasoning**).
4. Leerkrachten passen data-geïnformeerd werken (en innoveren) toe in hun praktijk (**acting, “de leerling”**).

Quotes van schoolleiders

- **Data informed werken sijpelt binnen** maar er is **nog werk** aan de winkel om nog meer collega's mee te krijgen.
- Heel interessante input maar we moeten **de tijd nemen** om hier **samen** mee aan de slag te gaan.
- Meerwaarde om er **samen met een datateam** rond te werken.
- Door het traject ben je verplicht om **stappen te nemen** dus dat is zeer positief.

Bronnen

Goffin, E. et al. (2024). Wat is jouw punt? Betekenis geven aan prestatiegegevens van leerlingen. Een inspiratiegids. Acco learn.

Mandinach, E., & Gummer (2016). What does it mean for teachers to be data literate: Laying out the skills, knowledge, and dispositions. Teaching and Teacher Education, 60 (2016), p. 366-376.

Schildkamp, K., (2021, 8 december). Webinar effectief datagebruik. Didactief online.
<https://www.youtube.com/watch?v=9BXYzQPGAic>

van der Donk, C., & van Lanen, B. (2020). Praktijkonderzoek in de school (4de herz. dr.). Uitgeverij Coutinho.

<https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2024-2029-onderwijs-en-vorming>

<https://leerpunt.be/toolkit/toolkit-leren-lesgeven/strategieen-voor-begrijpend-lezen>

<https://leerpunt.be/toolkit/toolkit-leren-lesgeven/feedback-geven-aan-leerlingen>